

ЛИЛЈАНА МАКАРИЈОСКА, ЕТНОЛИНГВИСТИЧКИ СТУДИИ.

Скопје: 2021, 535.

Новото издание на проф. д-р Лилјана Макаријоска од областа на етнолингвистиката е значаен прилог за македонистиката, но и за славистиката и балканистиката, давајќи пред сè огромен придонес за зачувувањето од заборавот на бројните термини од македонската национална култура и за афирмирање на македонската култура, воопшто.

Овој фасцинантен труд на Макаријоска, со завиден обем од 535 страници, започнува со Вовед (5–9), по кој се поместени вкупно 29 поглавја (10–507) посветени на различни прашања од областа на македонската етнолингвистика, а на крајот е приложен и опширен список од користена и цитирана Литература (508–534) за потребите на истражувањето.

Поаѓајќи од фактот дека лексиката на еден јазик е огледало на народната култура, авторката во *Воведот* на својата книга, истакнува дека истражувањата на лексиката на македонската традиционална култура придонесуваат за создавање комплексна претстава за македонското културно и јазично единство засновано на негувањето на јазичните и културните традиции; за проучување на обредно-обичајната лексика како значаен дел од културното наследство во словенски и балкански контекст и за согледување на сопствените корени, одликувачките особености; за толкување на лексичкиот фонд на македонскиот јазик и во културен и во религиски контекст, имајќи ја предвид и застапеноста на религиски-те елементи во македонската обредна практика.

Она што е особено значајно во овој труд е што тој ги претставува резултатите од истражувањата на одделни сегменти на македонската народна култура од лексички аспект, но тие се претставени и во јужнословенски контекст. Неговата посебна вредност е и во интердисциплинарниот пристап при истражувањето, што во последно време особено се поттикнува во научните кругови, па така народната култура на словенските народи се истражува од аспект на фолклористиката, етнолингвистиката и етносемиотиката, антропологијата, како и етимологијата, балканистиката. Во конкретниов случај се нагласува важноста на испреплетените лингвистички и етнолошки истражувања и нивната нераскинлива поврзаност, опфаќајќи проучување на лексиката од материјалната, но и од традиционалната духовна култура на македонскиот народ. Притоа, засегнати се различни лексичко-семантички групи во рамките на македонскиот лексички систем, но и во споредбен контекст, па така анализирана е на пр. македонската свадбена терминологија (во споредба со српската и бугарската), лексиката на македонската посмртна обредност, на македонската календарска обредност, вклучително и во јужнословенски контекст, разгледана е роднинската терминологија, лексиката поврзана со народната архитектура, куќата и покуќнината, лексиката од областа на храната, обредните лебови, народната облека, растителниот и животинскиот свет, здравјето, религијата и народната медицина, земјоделството и сточарството, ловот и риболовот, занаетчиството, но и благословите и клетвите, а посебно внимание ѝ е посветено и на собирачката дејност на Марко Цепенков како извор за етнолингвистички истражувања итн.

Првиот од дваесет и деветте прилози е насловен *Кон почетоците и развојот на словенската етнолингвистика* (10–27) и во него авторката, поаѓајќи од премисата на Никита И. Толстој, дека јазикот, иако е автономен семиотички систем е во неразделна врска со културата што ја изразува, го образложува огромниот придонес на етнолингвистичките проучувања во потврдувањето и зачувувањето на идентитетот на еден народ, затоа што тие се темелат на проследувањето на елементите на народната (материјална и духовна) култура, на обичаите и обредите и нивните лексичко-семантички вредности. Макаријоска утврдува дека јужнословенската, односно балканската етнолингвистика е заснована главно на методите на руската етнолингвистичка школа, притоа давајќи осврт кон нејзините специфики, наспроти особеностите на англоамериканската (лингвистичка) антропологија, а ги и посочува најважните дела што произлегле од ваквите истражувања, поконкретно етнолингвистичките лексикографски трудови, дијалектните атласи, монографските изданија на истакнати етнологи, дијалектолози, лексиколози и бројни други проекти поврзани со етнолингвистичките истражувања.

Веднаш по овој прилог, авторката ги издвојува своите сознанија *Од етнолингвистичките истражувања на македонската културна традиција* (28–64), истакнувајќи дека традиционалните семејни обреди и обичаи биле најефикасно средство за регулирање на односот на поединецот во семејството и во заедницата, како услов за неговиот опстанок. Несомнена е важноста на истражувањата на лексиката од семејната обредност имајќи го предвид постепеното одумирање на обичаите и обредите, на претставите и верувањата, па на тој начин и на богатиот лексички фонд поврзан со нив. При истражувањето особено се задржува на лексиката што се однесува на обредите и обичаите што се поврзуваат со животниот циклус, со најважните настани од животот на поединецот: раѓањето, стапувањето во брак и смртта, давајќи ги соодветните етнолингвистички толкувања на конкретните лексеми и зборовни изрази. Овде се утврдува дека традиционалната македонска култура е блиска со културата на другите словенски и балкански народи, па преку лексичката анализа се изделува лексиката што има општословенски, балкански и јужнословенски карактер, како и лексиката специфична за македонскиот јазик или за определен регион. Оттаму произлегува и следното поглавје *Македонската свадбена терминологија (во споредба со српската и бугарската)* (65–81), во кое се обработени свадбените обреди и обичаи (претсвадбените, свадбените и посвадбените) и соодветната свадбена терминологија којашто ги вклучува: називите на обредите, на обредните предмети и обредните дејства и називите на обредните лица, споредбено во трите јужнословенски јазици. Макаријоска потврдува дека некои од свадбените обичаи се изведуваат и денес, некои се регионално застапени во селски средини, а некои се одамна заборавени. Се нагласуваат специфичностите, како и она што е вообичаено, па на пр. за вообичаен се смета обредот на венчавка в црква, а доаѓањето на невестата во новиот дом е проследено со некои обичаи, на пр. по венчавката сватовите не се враќаат по истиот пат; невестата фрла сито со разни плодови на кровот, како дар на куќните духови; пред куќниот праг невестата зема в раце мало машко дете; на вратата свеквата ја дочекувала невестата, која ѝ ја бакнувала раката и ги земала лебовите со кои влегувала во куќата и сл.

Следното поглавје ја обработува поподробно темата на *Лексиката на македонската посмртна обредност* (82–93), со нагласување на тезата дека посмртните, односно погребните обичаи на еден народ, претставуваат дел од неговата културна традиција, иако на нив првично се гледа како на традиционални

верски ритуали. И овде авторката упатува на сличностите и разликите меѓу македонскиот и српскиот систем на посмртна обредност, бидејќи како што вели таа, преку лексиката поврзана со раѓањето, свадбата и смртта можат да се следат специфичните елементи, но и воспоставениот традициски систем на обредите на пошироката територија, во балкански и словенски контекст. Во областа на погребувањето се следат различни културни и етнички елементи засновани на историските околности на Балканот. Обредниот комплекс поврзан со смртта претставува дел од духовната култура што е најмалку изложен на промени, со многу зачувани архаични елементи, коишто понекогаш добиваат само нова религиска смисла. Оттука, истражувањата на посмртните обичаи и обреди и лексиката поврзана со нив се мошне важни, имајќи го предвид постепеното напуштање на одделни елементи на обредите, на претставите и на верувањата, па на тој начин и на богатиот лексички фонд поврзан со нив.

Лексиката на македонската календарска обредност (94–124) што се употребува на македонската јазична територија сведочи за традиционалните календарски и семејни обреди. Анализата на оваа лексика ја потврдува употребата на голем број називи од македонското културно наследство (материјално и духовно) што го збогатуваат речникот на македонскиот јазик. Терминолошката разновидност сведочи за богатите изразни можности на јазикот и за улогата на различните мотивациски односи при создавањето на називите. Документирањето на обредно-обичајната лексика е своевидна заштита од заборавот на овие лексеми, со оглед на тоа што тие се недоволно застапени и во речниците на одделни македонски дијалекти, а за покомплексна презентација на обредната лексика се неопходни истражувања со тематски прашалници коишто ќе ги одразуваат специфичностите на македонската културна традиција. Кон ова поглавје се надоврзува трудот посветен на *Лексиката во врска со македонскиот народен календар во јужнословенски контекст* (125–172), каде што се поаѓа од фактот дека македонскиот народен календар како дел од културното наследство е во непосредна врска со народната религија, а има најголеми сличности со религијата на останатите христијански православни народи, како српскиот и бугарскиот, коишто исто така настојувале да ги зачуваат традиционалните вредности. Иако обичаите што се изведуваат на некои православни празници се разликуваат од регион до регион, во основа се изделуваат низа заеднички елементи.

Преку споредбениот прилог насловен како *Етнолингвистичките аспекти на македонската и хрватската традиционална култура* (173–185), Макаријоска потврдува дека многу културно-јазични црти можат да се наречат македонски или хрватски, со оглед на тоа што тие се карактеристични за тој ареал. Споредбената анализа на македонските и хрватските истражувања со оние на другите словенски народи, би придонесла за оформување на мозаикот на словенската духовна култура како жив, непрекинат процес низ кој минуваат културните појави, се трансформираат, исчезнуваат, за потоа повторно да се појават со исти или нови содржини и функции, во зависност од општествените, политичките, културните и природните промени.

Особен придонес претставува и насловот посветен на *Роднинската терминологија и роднинско-семејните односи* (186–206), бидејќи терминологијата на сродството е предмет на интерес не само за лингвистите (лексиколози, дијалектолози, етимолози), туку и за етнографите, коишто ги проучуваат роднинските и семејните односи. Термините за сродство, како и во многу други области од лексиката, укажуваат на големи сличности и дури совпаѓања, но и на извесни суштествени разлики меѓу одделните словенски јазици. На пр. меѓу македонскиот и бугарскиот јазик се потврдуваат низа одликувачки особености

на роднинските називи, разновидноста на називите за одделни сродници, на пр. за ‘макеа’, ‘очув’, како и на формите за обраќање итн.

Темата посветена на *Лексиката поврзана со народната архитектура, куќата и покуќината* (207–236) ја издвојува народната архитектура, како еден од основните елементи на македонската материјална и духовна култура, којашто е одраз на градителските традиции, а Македонија со својата положба во средишниот дел на Балканот, била изложена на одредени културни влијанија. Во трудот е анализирана обемна лексика имајќи предвид дека народното, традиционално градителство покрај градбата на објекти за живеење на човекот, опфаќа и стопански и други градби кои се во функција на човековите селско-стопански активности, на пр. објекти за живеење на добитокот и за складирање храна: штала, кокошарник, гумно, трло, амбар, кош, кочина, казаница и друго. Застапена е и бројна лексика поврзана со обичаите и обредните дејствија при изградбата на куќата коишто несомнено претставуваат најархаичниот слој во примитивните религиозни сфаќања воопшто, а во анализата се вклучени и називите за покуќина, садови и предмети за секојдневна употреба.

Следните два прилога се од областа на кулинарската лексика, поточно се анализира *Именувањето на храната како дел од македонската културна традиција* (237–259) и *Називите за обредните лебови во народната култура* (260–270). Истражувањето е поттикнато од фактот што храната, како дел од материјалната култура на народот придонесува за неговата етничка препознатливост, а во рамките на обредните постапки, претставува потврда за традиционалните односи изградени врз старите народни обичаи, верувања, искуства, познати и практикувани во разни македонски краишта. Таа има широка примена во македонската обредност со различни значења, симболика и пораки, на пр. за свадбените и посмртните обреди, за календарските и семејни празнувања итн. Со анализата на називите на обредната храна на македонската јазична територија се истакнува употребата на голем број „подзаборавени“ термини. На пр. секој вид обреден леб или обредно печиво имал свое место и назив што зависи од намената и пригодата во која се користи. Преку називите на храната подготвувана за календарските празници, како и за новороденче, свадба, слава или пак во врска со култот на мртвите се проследуваат цврстите врски меѓу обредните активности и соодветните термини кои се зачувани регионално или пошироко на македонските простори.

Трудот под наслов *Називите за деловите од народната облека како автентичен белег на традиционалната култура* (270–280) е изграден врз основа на фактот дека народната облека е специфична културна појава, што создава претстава за етничките специфичности и етнографската разновидност на македонските простори. Во народната облека се содржани најразновидни информации за нејзиниот носител – географски, етнички, социјални, возрастни, историски. Покрај разликите во видот и типот на облековните и украсните елементи, како и големата диференцијација на планот на нивната орнаментика, разлики се јавуваат и во терминологијата. На пр. авторката ги посочува бројните лексичко-семантички разновидности на дијалектна основа во врска со именувањето на деловите на носијата и материјалите за нивна изработка, т.е. примери кога со одреден термин, на пр. карактеристичен за одредена форма на ткаеници се именува предмет кој е составен дел на женската носија, па така ткаената покривка составена од две дилпи во Гевгелиско се нарекува ирам, а во Струшко, со истиот термин се означува ‘женска ткаена скутина составена од две дилпи’, гмена покрај ‘ткаена дилпа’ во Скопско означува ‘килим’, ‘скутина’ или ‘перница’, а пак кај Велешките торбеши ‘ткаена скутина’ или ‘килимче – прекривка’ и сл.

Понатаму во оваа книга Макаријоска ѝ посветува внимание и на лексиката од сферата на фитонимите и областите поврзани со нив во рамките на македонската културна традиција. Овие теми се обработени во поднасловите *За фитонимите од етнолингвистички аспект* (281–288) и *Вегетацијата во обредно-обичајната практика и верувањата* (289–302). Овде авторката утврдува дека верувањето во чудотворната моќ на билките е присутно кај сите народи и е одразено во сите религии, а за нивното именување е карактеристична поголема отвореност, особено при контакт на различни материјални и духовни култури. Се изделуваат називите со религиозна содржина, називите поврзани со лековитоста, благотворното дејство на некои органи на телото, при определени здравствени проблеми, како и лексеми поврзани со верувањето за употребата на билките за гатање, правење магии и сл. Именувањето на билките се должи и на определени народни верувања и обичаи, на магиски својства и сл. па се проследуваат цврстите врски меѓу обредните активности и соодветните називи кои се зачувани регионално или пошироко на македонските простори, а некои се познати и во другите јужнословенски јазици.

Покрај растителниот, не е одминат ниту *Животинскиот свет во обредно-обичајната практика и верувањата* (303–318). Во народната култура на многу начини е нагласена улогата на животните, како неодминлив дел на традицијата, на различните системи на верувања, обреди и митови. На пр. животните имале мошне важна улога во жртвените обичаи и бројните календарски празнувања. Исто така, нивната улога во народната магија била повеќекратна, со оглед на тоа што во магиските постапки често се користеле животните или делови на нивното тело, нивната крв, млеко, лој итн., а понекогаш, од аспект на обредот, биле многу важни и некои предмети поврзани со животните (потковица, узда и сл.) итн. Овој богат лексичко-семантички слој и неговите специфики се разгледани во поширок јужнословенски контекст каде што доаѓа до израз испреплетеноста на материјалните и духовните култури на овој регион, но и нивните посебности како одраз на тенденцијата за градење сопствен културен и национален идентитет.

Кон претходните глави се надоврзуваат следните наслови посветени на *Македонските обичаи и верувања поврзани со здравјето* (319–335) и *Религијата и народната медицина* (336–345). Во македонската обредно-обичајна практика значајно место имаат обичаите за обезбедување здравје и тоа изведувани во семејството, а поврзани со обредите од животниот циклус (раѓање, свадба, смрт), како и обичаите поврзани со календарскиот циклус. Елементите на народната религија се постојано присутни во обичаите поврзани со здравјето. Се практикуваат и различни магиски постапки, на пр. полевањето на болниот, врзувањето и одврзувањето чворови; опашувањето и мерењето на болниот, со разни врвки, појаси, крпчиња и проследено со шепот на таинствени зборови за здравје на болниот, за заштита од уроци, демони и сл. Особено внимание привлекува и прегледот на благословите засновани врз верувањето во магиската моќ на зборовите, изразите, со чија помош по најразлични поводи, на пр. на крштевка, на свадба, на слава, при разни трудови процеси: орање, сеидба, жетва, при занаетчиски работи, при облуквање нова облека итн. се посакува добро здравје, долг живот, благосостојба во семејството, но и во пошироката заедница.

Во продолжение е разгледана и лексиката поврзана со основните стопански гранки на ова поднебје во рамките на поднасловите: *Земјоделството и сточарството во етнолингвистички контекст* (346–361), *Ловот и риболовот – вештина и традиција* (362–366), *Пчеларството и бубарството како*

дел од македонската традиција (367–373), *За традиционалното занаетчиство од етнолингвистички аспект* (374–391), *За лексиката од областа на ткајачката, плетачката и везачката дејност* (392–412). Обработена е лексиката со која се именува разновидна земјоделска опрема, односно традиционални земјоделски алатки и прибор, но и називи поврзани со подобрување на плодноста на почвата, сееење, жнеење и вршење со веќе на жито, различни обредно-обичајни постапки применувани при секој од овие процеси најчесто со намена за заштита на посевите, богат род и сл. Покрај основните називи поврзани со ловот и риболовот се izdelува и лексика што ги опишува народните верувања во врска со овие дејности. Развојот на пчеларството бил карактеристичен не само за македонската, туку и за културната традиција на соседните народи, па се проследува овој вид лексика и во јужнословенски контекст. Кај занаетчиската лексика, особено интересна е застапеноста на голем број примери од турско потекло, што се должи на турската чаршија со занаетчиските работилници, трговските дуќани непосредно поврзани со секојдневниот живот и животните потреби на населението. Се izdelува и лексиката поврзана со одделни постапки при изработката на производите, со занаетчиските алати и средствата за работа на пр. ковачките, дрводелските итн. Посебно внимание им се посветува на ткајачката, плетачката и везачката дејност коишто постојано се негувале и се развивале на балканските простори. Во овој контекст ќе напоменеме дека регистрирањето на богатиот материјал и бројните сознанија од оваа област се исклучително значајни поради фактот што многу обичаи и верувања на занаетчиите изумираат под влијание на општествените промени и изменетиот начин на живеење и стопанисување.

Неодминлив за македонската традиционална култура е и огромниот интерес за народната астрономија, за небото и небесните тела, небесните појави и народната метеорологија, па посебно внимание заслужува и прилогот под наслов *Лексиката од областа на народната астрономија и народната метеорологија* (413–424). Авторката нагласува дека иако секој народ има свој систем за предвидување на времето, што било неопходно за постоењето на заедницата, несомнено има многу сличности кај различни народи што укажува на тоа дека значителен дел од народните прогнози и мудрости произлегувале од големите искуства во следењето на временските услови. Се издвојуваат најразновидни називи поврзани со претскажувањето на времето, односно прогнозирањето на природните појави врз основа на определени положби на Сонцето, Месечината и ѕвездите, а особено интересна е македонската народна терминологија за ѕвездите и сосвездијата, на пр.: Квачка, Сврдел, Голема Кола, Мала Кола, Арами, Курбан и итн.

Макаријоска им посветува посебно поглавје на *Народните верувања кај македонскиот народ во јужнословенски контекст* (425–438), проследувајќи ја лексиката поврзана со ова подрачје. Истражувањето во споредбен контекст е изградено врз основа на фактот што системот на верувања е во принцип послободен и поотворен кон надворешните услови и влијанија, па покрај заедничките верувања се следат и бројни регионални, локални варијанти. Народните верувања биле прифатени од целата заедница и придонесувале за воспоставување определени норми на однесување, зашто „така чини“, „останало од стари“ и „не е на арно“, „греота е“, односно во српската култура *ваља се/не ваља се*. Авторката утврдува дека во македонската народно-обичајна традиција, како и кај соседните народи, е вграден систем на верувања коишто се зачувани низ вековите и, иако поограничено зашто нивната првобитна смисла е заборавена, сепак се

пренесуваат и опстојуваат до денес. Од анализата, заклучува дека има голема сличност во верувањата на македонскиот и на другите јужнословенски народи, а постоењето на одделни варијанти и различни називи се должи на различната географска распространетост, како и на мотивите за именувањето.

Особено драгоцен е прилогот посветен на *Детските игри како дел од мозаикот на традицијата* (439–448). Поаѓајќи од значењето на детските игри за секојдневниот живот и за традиционалните културни вредности, а особено затоа што современиот начин на живот придонесува игрите од подалечното или поблиското минато да бидат веќе заборавени, кај авторката се јавува потребата да се искористат спомените од детството на многумина, за игрите на дедовците да останат запаметени во сеќавањата на нивните внуци. Забележана е лексиката и даден е детален опис на игрите како: бесилка, бишка, брканица, бубулино, врбово свирче, граница, дама, јанино-јанино, камај-камај, ложана, народна, петкамица, плочка, прескакулица, скини-гаќи, челик, цамлии и други бисери на македонската традиционална култура, низ чија лексика се огледа неисцрпната народна креативност особено преку сложените зборообразувања, игрите на зборови, комичните називи и сл.

Од посебно значење е прилогот што ги бележи *Благословиите и клетвите како неисцрпно фолклорно богатство* (449–454), поаѓајќи од фактот дека тие се народни умотворби засновани врз верувањето во магиската моќ на зборот, покажувајќи ја неговата сила и важност за човековото секојдневно опстојување. Во основата на благословиите е верувањето дека со помош на натприродните сили посаканото може да се исполни, па во македонската народна традиција се благословувале: семејството, роднините и пријателите, новороденчињата, младенците, бремениите жени. Бројни се примерите на креативни јазични формули со кои луѓето благословувале или му посакувале несреќа некому.

Следните прилози се однесуваат на лексикографското регистрирање на македонската етнокултурна лексика низ прилозите под наслов *Обредно-обичајната лексика во македонската лексикографија* (455–466) и *Македонската етнокултурна лексика во етнолингвистичкиот речник „Славјанские древности“* (467–473). Макаријоска нагласува дека истражувањето на терминологијата на македонските обреди и обичаи овозможува да се согледаат културните традиции во различни македонски подрачја, како значаен дел од македонското културно наследство и сведоштво за културното единство на Македонците и тоа во балкански, јужнословенски и словенски контекст. Преку обредните структури и соодветната терминологија можат да се следат специфичните елементи што го градат етничкиот идентитет. Таа ги прикажува сите најзначајни македонски лексикографски трудови коишто ја бележат македонската обредно-обичајна лексика како огледало на културниот идентитет и дава приказ на одредени примери од најразлични области од културното живеење на македонскиот народ, истакнувајќи ја важноста од подробна лексикографска обработка на целокупниот етнолингвистички материјал од ова подрачје.

На крајот на овој исклучителен труд е поместен насловот *Собирачката дејност на Марко Цепенков како извор за етнолингвистички истражувања* (474–507), преку кој авторката му придава должна почит на нашиот неуморен собирач на македонското духовно културно наследство, запишувач и прераскажувач на народни умотворби, Марко Цепенков. Делото на овој истакнат македонски деец има непроценливо значење од фолклористички, етнографски, но и од јазичен аспект, со оглед на тоа што во богатата ризница има вложено: 5500 пословици и поговорки, 800 приказни, 150 песни, 100 гатанки, 400 верувања и клетви, 300 благослови, 350 баења, 2900 соништа и нивни толкувања, 70 дет-

ски игри, јазичен и етнолошки материјал (речник, тајни јазичи, описи на занаети, обичаи, обреди, покуќнина и сл.). При анализата на неговото вредно дело Макаријоска издвојува обемна лексика и јазични изрази достоини за бележење, бидејќи како што вели таа, непосредноста и живописноста во раскажувањето со изразните можности на народниот јазик имаат непроценливо значење за Цепенков како собирач на народните умотворби, а во ризницата на народните мудрости тој го зачувал за идните генерации и вредното фразеолошко богатство на народниот јазик.

Значаен прилог претставува и обемната *Литература* (508–534) дадена на самиот крај од книгата, којашто сведочи за сериозно студиозен, научно заснован принцип на истражување на сиот материјал посветен на македонската етнолингвистика, разгледана и во поширок јужнословенски и балкански контекст.

Овој импресивен труд на проф. д-р Лилјана Макаријоска темелно и исцрпно ги обработува и ги претставува резултатите од истражувањата на одделни сегменти на македонската народна култура од лексички аспект, претставени и во јужнословенски и балкански контекст. Ненадминлива е важноста на овие истражувања имајќи го предвид постепеното одумирање на одделни компоненти на обредно-обичајните комплекси, на претставите и на верувањата, па на тој начин и на терминологијата поврзана со нив. Определени народни верувања од минатото се заеднички за словенските и особено за јужнословенските народи, а преку многуте зачувани елементи ги исполнуваат соодветните функции до денес. Важноста на ова обемно дело е уште поголема поради фактот што ја обработува и лексиката на народните говори како значаен дел од духовното културно наследство. Како јазично средство, дијалектизмите му служат на авторот да ги актуализира времето, средината, битот, општествените и семејните односи, народната култура. Оттука, овој беспрекорен труд и тоа како претставува бесценет придонес за зачувувањето на бројните термини од македонската национална култура и за афирмирање на македонската култура воопшто, а истражувањето на македонското културно наследство во светлината на етнолингвистичката анализа несомнено го потврдува македонското културно и јазично единство.

Бисера Павлеска-Георгиевска
Народна банка на Република Северна Македонија
bisera_pavleska@yahoo.com